

แนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่

กรณีศึกษาพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยา

Guidelines for Design Public Space for New Normal

case study Public Space Phayao Lake

พสุ สุวภาพ¹

Pasu Suvapab¹

Received: 28/08/2023

Revised: 29/11/2023

Accepted: 08/12/2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อหาแนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่ กรณีศึกษาพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยา เนื้อที่ 17,800 ตารางเมตร โดยทำการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพการใช้งานปัจจุบัน ศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้งานพื้นที่ ศึกษาความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย และศึกษาแนวความคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะตามแนวความคิดชีวิตปกติวิถีใหม่ เพื่อทำการสรุปการออกแบบ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ภาพถ่ายสภาพแวดล้อมปัจจุบันและภาพถ่ายทางอากาศ การสังเกตพฤติกรรมผู้ใช้งานด้วยแบบบันทึกพฤติกรรมจำนวน 100 ตัวอย่าง และแบบสอบถามความต้องการประโยชน์ใช้สอยโดยสุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานในพื้นที่จำนวน 300 ตัวอย่าง ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันมีลักษณะพื้นที่เป็นพื้นที่เปิดและลานโล่งกว้าง ไม่มีระบบสัญจรภายในพื้นที่ที่มีพื้นที่กิจกรรมกีฬาแบบกลุ่มและอุปกรณ์ออกกำลังกายตั้งวางเป็นบางจุด พฤติกรรมผู้ใช้งานพื้นที่เป็นลักษณะการใช้พื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกายด้วยอุปกรณ์ การศึกษาความต้องการผู้ใช้งานมีความต้องการการออกแบบพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ต้องการระบบการสัญจรเพื่อการออกกำลังกายด้วยการเดินและวิ่งและพื้นที่ชมภูมิทัศน์ การสรุปแนวความคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะในแนวความคิดชีวิตปกติวิถีใหม่ ควรมีการออกแบบพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นมีทางเข้าออกพื้นที่หลายช่องทาง ระบบสัญจรภายในพื้นที่ควรมีลักษณะเดินเส้นทางเดียว ระยะช่องทางเดินมีความกว้างมากขึ้น การเข้าถึงพื้นที่ใช้สอยควรออกแบบให้เข้าถึงพื้นที่กิจกรรมเดี่ยวก่อนพื้นที่สำหรับกิจกรรมกลุ่ม ควรมีการเพิ่มพื้นที่สีเขียว การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ระหว่างบุคคลกับธรรมชาติ การยืดหยุ่นของพื้นที่ใช้งานที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้หลากหลาย การเพิ่มพื้นที่เพื่อการส่งเสริมธุรกิจท้องถิ่น แนวทางการออกแบบพื้นที่การแบ่งพื้นที่ใช้สอยเรียงลำดับจากทางเข้าหลัก โดยมีการเรียงลำดับการเข้าถึงลำดับแรกพื้นที่เพื่อการชมภูมิทัศน์และพักผ่อนหย่อนใจแบบพื้นที่นั่งเดี่ยว การเข้าถึงลำดับสองพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจแบบกลุ่ม การเข้าถึงลำดับสามพื้นที่ออกกำลังกายแบบเดี่ยว การเข้าถึงลำดับสี่พื้นที่ออกกำลังกายแบบกลุ่ม และการเข้าถึงลำดับห้าพื้นที่เพื่อกิจกรรมการกีฬาแบบทีม โดยทุกพื้นที่มีการเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่างพื้นที่กิจกรรมกับพื้นที่สีเขียว

คำสำคัญ: พื้นที่สาธารณะ ชีวิตปกติวิถีใหม่ ผังพื้นที่ใช้งาน กว๊านพะเยา โควิด-19

¹ สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Department of Interior Architecture, School of Architecture and Fine Art, University of Phayao

ผู้พิมพ์ประสานงาน อีเมล: pasu_suvapap@hotmail.com

Abstract

The objective of this research was to identify guidelines for designing public space for the new normal under a case study of Phayao Lake surrounding public space, covering an area of 17,800 square meters. In addition to examining the physical environment and existing usage patterns, the study also examined local user behaviors, needs, and benefits. Finally, design concepts for public spaces that were shaped by the new normal way of life were examined and compiled for the design process. Current environmental photographs and aerial photographs were used as the research instruments. A randomized sample of 300 users was surveyed regarding their usage needs and benefits, and the behavior of users was recorded using a behavior recording method with 100 samples. The findings indicated that there was no traffic system and a spacious, open area in the current condition. There were spaces designated for group sporting activities, and select areas included exercise equipment. People in the region used it as a place to unwind and work out using equipment. The analysis of user requirements revealed that users wanted a beautiful environment, a traffic system for exercising walking and jogging, and spaces designed for relaxation. Multiple access points and a flexible space design were summarized as the new standard for public space architecture. There should be a one-way path with wider walking distances as part of the area's internal traffic system. The single activity space should be accessible before the group activity area according to the design of the access points. There has to be more green spaces to establish connections between personal areas and natural setting. The space should be adaptable enough to accommodate different design choices. More spaces ought to be developed to support regional companies. The main entrance should be given priority in the space division design as the primary point of access for leisure and observation in a lone seated area. Group relaxation should take place in the second access area, individual exercise in the third access area, group exercise in the fourth access area, and team sports activities in the fifth access area. Links to recreation areas and green spaces should be present in every location.

Keywords: public space, new normal, zoning plan, Phayao Lake, covid-19

1. ที่มาและความสำคัญ

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ทำให้พฤติกรรมมนุษย์ในสังคมเปลี่ยนไป แต่มนุษย์ยังคงจำเป็นต้องมีกิจกรรมทางสังคม การพบปะระหว่างบุคคล กิจกรรมสันทนาการ การออกกำลังกาย จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงและความสำคัญของพื้นที่สาธารณะภายหลังการระบาดของ Covid-19 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบพฤติกรรมกิจกรรมภายในพื้นที่มีความเปลี่ยนแปลงไป ความต้องการให้พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Gubić & Wolff, 2022) พื้นที่สาธารณะสีเขียวยังสามารถช่วยลดความรู้สึกด้านลบ (Guo et al., 2022) การพัฒนาความสามารถของเมืองในการรับมือกับการระบาด และเป็นโอกาสพัฒนาเมืองเพื่อความยั่งยืน ส่งเสริมสุขภาพของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ สังคมและเศรษฐกิจ (Meng & Wen, 2023)

จังหวัดพะเยาเป็นเมืองรองทั้งทางด้านการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจ เพื่อเป็นการพัฒนาสังคมเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งเสริมสุขภาพ โดยพื้นที่สวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ ริมน้ำกว๊นาพะเยา เป็นแหล่งรวมกิจกรรมทางสังคมของจังหวัดพะเยา อีกทั้งยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดพะเยา ไม่ว่าจะเป็นที่ตั้งที่ใกล้เคียงจุดบริการขึ้น

เรือพาย จุดสัญลักษณ์การเดินทางถึงจังหวัดพะเยา และเป็นพื้นที่สาธารณะที่ประชาชนนิยมมาใช้พื้นที่เพื่อการพักผ่อนออกกำลังกาย แหล่งเศรษฐกิจชุมชน และยังเป็นพื้นที่สำคัญของจังหวัดพะเยาในการเป็นแหล่งพบปะจัดกิจกรรมต่าง ๆ

การนำเสนอแนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่ กรณีศึกษาพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยา จึงเป็นสิ่งเร่งด่วนที่จะต้องทำการศึกษาและเป็นการรองรับแนวทางการพัฒนาสังคมในอนาคต ทั้งการป้องกันโรคอุบัติใหม่ การส่งเสริมสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ การส่งเสริมคุณภาพชีวิต พร้อมทั้งยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ในจังหวัดพะเยาให้มีความมั่นคงยั่งยืน และผลการศึกษานำมาเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

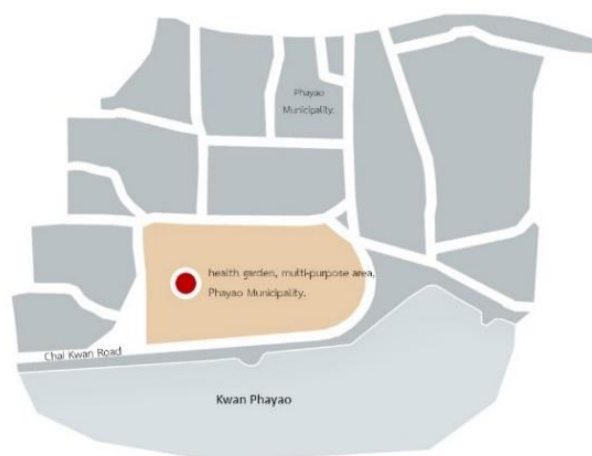
- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นที่สาธารณะ ริมหกว๊านพะเยา ภายหลังการระบาด Covid-19
- 2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรม และความต้องการของผู้ใช้งานกิจกรรมประเภทสันทนาการและการออกกำลังกาย
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวความคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่
- 2.4 เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่ กรณีศึกษาพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยา

3. กรอบแนวความคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

3.1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงประยุกต์ ได้แก่ การศึกษาการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพพื้นที่สาธารณะ พฤติกรรมมนุษย์ ความต้องการของผู้ใช้งาน และการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพจากแนวความคิดชีวิตปกติวิถีใหม่ (New Normal) เพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพ การใช้ชีวิตอย่างมีสุขภาวะที่ดีเหมาะสมต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ภายหลังการระบาดของโควิด-19 และนำเสนอแนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะ สวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ เทศบาลเมืองพะเยา

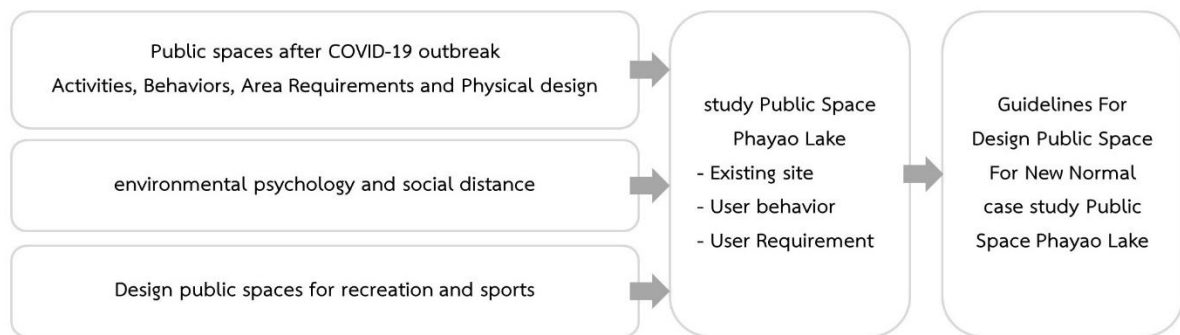
ขอบเขตการศึกษา งานวิจัยชิ้นนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ได้แก่ ขอบเขตเชิงพื้นที่ กำหนดพื้นที่การวิจัยในพื้นที่สวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ เทศบาลเมืองพะเยา (รูปที่ 1) และขอบเขตเชิงเนื้อหา ได้แก่ การศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีการออกแบบพื้นที่สาธารณะ โดยกำหนดกิจกรรมประเภทสันทนาการและการกีฬา แนวความคิดและทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์ที่มีผลต่อการทำกิจกรรม แนวความคิดและทฤษฎีจิตวิทยาสภาพแวดล้อม แนวความคิดพฤติกรรมมนุษย์ภายใต้ชีวิตปกติวิถีใหม่ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รูปที่ 1 ที่ตั้งสวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ เทศบาลเมืองพะเยา

Figure 1 site location health garden, multi-purpose area, Phayao Municipality.

เครื่องมือการวิจัยประกอบไปด้วย ภาพถ่าย แบบสอบถาม และแบบบันทึกพฤติกรรม โดยทำการเก็บข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิ และทุติยภูมิ การเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การทบทวนวรรณกรรม การเก็บข้อมูลภาคสนามทั้งจากภาพถ่ายด้วยกล้องบันทึกภาพ แบบจดบันทึกพฤติกรรมเก็บ โดยเก็บข้อมูลพฤติกรรมผู้ใช้งานพื้นที่ด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจำนวน 100 ตัวอย่าง ทำการบันทึกข้อมูลพฤติกรรมผู้ใช้งานพื้นที่ เส้นทางเดิน และแบบสอบถามโดยประชากรกลุ่มตัวอย่าง จะทำการกำหนดกลุ่มประชากรแบบบังเอิญ คือ ผู้ที่เข้าใช้งานพื้นที่ในบริเวณจุดต่าง ๆ จำนวน 300 ตัวอย่าง โดยเนื้อหาในการเก็บข้อมูลมีทั้งหมด 2 ส่วน ได้แก่ **ส่วนที่ 1** ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ วิธีการเดินทางเข้าพื้นที่ ช่วงเวลาการเข้าใช้พื้นที่ ระยะเวลาในการใช้งานพื้นที่วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้พื้นที่ และ **ส่วนที่ 2** ได้แก่ ความต้องการพื้นที่ใช้สอยและข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาสรุปสู่แนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยา เพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่ โดยมีกรอบการวิจัย ดังนี้ (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 กรอบแนวความคิดการวิจัย

Figure 2 Conceptual Framework.

3.2 นิยามศัพท์เฉพาะ

พื้นที่สาธารณะ หมายถึง พื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจทางด้านสันนาการและการกีฬาริมกว๊านพะเยา

ชีวิตปกติวิถีใหม่ หมายถึง การใช้ชีวิตอย่างปกติสุขภายหลังการระบาดของ Covid-19 ภายในพื้นที่สาธารณะอย่างมีสุขภาวะที่ดี

ผังพื้นที่ใช้งาน หมายถึง ประโยชน์ใช้สอยภายในพื้นที่ การจัดสรรการแบ่งพื้นที่ใช้งาน ลำดับการเข้าถึงภายในพื้นที่ เส้นทางสัญจร ตำแหน่งและการเชื่อมโยงพื้นที่ใช้สอย

4. วิธีการ ขั้นตอนการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย

4.1 ขั้นตอนการวิจัย แนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่ กรณีศึกษาพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยา มีขั้นตอน และวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาและสภาพแวดล้อมปัจจุบันของพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยา เพื่อกำหนดขอบเขตการศึกษา ศึกษาพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยาเพื่อคัดเลือกพื้นที่ศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์เบื้องต้น คือ เป็นสวนสาธารณะระดับชุมชน มีหน่วยงานรับผิดชอบรองรับ สถานที่ตั้ง ขอบเขตและขนาดพื้นที่ กิจกรรมภายในพื้นที่ รวมถึงศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาทฤษฎี แนวความคิด และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อมูล 3 ส่วน ได้แก่ แนวความคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อสันนาการและการกีฬา แนวความคิดการออกแบบสภาพแวดล้อม และแนวความคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะภายใต้ชีวิตปกติใหม่

ขั้นตอนที่ 3 เก็บข้อมูลปฐมภูมิด้วยกล้องบันทึกภาพ และอุปกรณ์ถ่ายภาพทางอากาศ โดยทำการเก็บข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแบบบันทึกพฤติกรรม การสำรวจและเก็บข้อมูลประกอบไปด้วย ผังบริเวณพื้นที่ การเข้าถึงโครงการ ลักษณะที่ตั้ง ระบบสัญญาณภายใน การแบ่งพื้นที่ใช้สอย และการจัดภูมิทัศน์

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกพฤติกรรม เครื่องมือแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลทั่วไปผู้เข้าใช้งานพื้นที่ วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้งานพื้นที่ และความต้องการประโยชน์ใช้สอย เครื่องมือแบบบันทึกพฤติกรรม เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมผู้ใช้งาน เส้นทางสัญญาณภายใน เส้นทางลำดับการเข้าถึงการใช้งานประโยชน์ใช้สอยภายใน ตำแหน่งการเกิดพฤติกรรม ประเภทและขนาดกลุ่มผู้ใช้งาน

ขั้นตอนที่ 7 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบบันทึกพฤติกรรม และแบบสอบถาม การเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือแบบสอบถามทำการเก็บจากผู้ใช้งานภายในพื้นที่แบบสุ่มจำนวน 300 ตัวอย่าง การเก็บข้อมูลด้วยแบบบันทึกพฤติกรรมทำการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตผู้ใช้งานพื้นที่แบบไม่มีส่วนร่วมจำนวน 100 กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ในข้อมูลทั่วไปจากชุดแบบสอบถาม เพื่อหาค่าความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการพื้นที่ใช้สอยจากแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออ้างอิงสู่แนวทางการออกแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการใช้งาน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมผู้ใช้งาน เพื่อจัดทำแผนผังพฤติกรรม (Behavioral mapping) และข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อหาข้อสรุปสู่แนวทางการแบ่งขอบเขตพื้นที่การใช้งานของสวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ เทศบาลเมืองพะเยา

ขั้นตอนที่ 7 นำเสนอแนวทางการแบ่งขอบเขตพื้นที่การใช้งาน (Zoning plan) ในรูปแบบแผนผังแสดงการเชื่อมโยงพื้นที่ การแบ่งพื้นที่ใช้สอย เส้นทางสัญญาณ และลำดับการเข้าถึงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 8 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดตัวอย่างในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ใช้วิธีการคำนวณจากสูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Yamane, 1973, p.125) โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$n = N / (1 + Ne^2)$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร (ในการวิจัยกำหนดจำนวนประชากร คือ ผู้เข้าใช้งานพื้นที่สวนสุขภาพในอัตราส่วนของพื้นที่สาธารณะต่อจำนวนประชากร ตามมาตรฐานองค์การอนามัยโลก ที่กำหนดสัดส่วนที่ 9 ตารางเมตรต่อคน พื้นที่สวนสุขภาพเทศบาลเมืองพะเยามีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 17,800 ตารางเมตร เพราะฉะนั้นจำนวนประชากรที่เข้าใช้งานพื้นที่คือ 1,977คน)

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดให้เท่ากับ 5%

เมื่อแทนค่าตัวแปรในสูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Yamane, 1973, p.125) ด้วย $N = 1,977$ $e = 5$ จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 300 ตัวอย่าง โดยทำการตอบแบบสอบถามแบบครั้ง 1 ครั้ง ต่อ 1 ตัวอย่าง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมผู้เข้าใช้งานพื้นที่ด้วยแบบบันทึกพฤติกรรม เลือกเก็บตัวอย่างบุคคลทั่วไปที่เข้าใช้งานพื้นที่ในช่วงเวลา 17.00 - 18.00 น. (Somsuk, 1994) ประเด็นการสังเกต ได้แก่ เส้นทางสัญญาณและการเข้าใช้งานกิจกรรมในพื้นที่ โดยบันทึกลำดับเข้าใช้ 1 ครั้ง ต่อ 1 ตัวอย่างประชากร

5. การทบทวนวรรณกรรม

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติใหม่ ได้ทำการเลือกศึกษางานวิจัยในประเด็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การศึกษาด้านพฤติกรรมมนุษย์ แนวความคิด และผลกระทบต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนไปของพื้นที่สาธารณะภายหลังการระบาดของ Covid-19 และ 2) การศึกษาแนวความคิดและปัจจัยการออกแบบสภาพแวดล้อมพื้นที่สาธารณะทางกายภาพ ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านพฤติกรรม แนวความคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อสนับสนุนการและการกีฬา และการศึกษาผลกระทบที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนไปของพื้นที่สาธารณะภายหลังการระบาดของ Covid-19 พบว่า

Chomchurn (2021) ได้ทำการศึกษาการแพร่ระบาด Covid-19 กับการใช้พื้นที่สาธารณะและความเป็นเมือง โดยทำการสรุปข้อมูลจากสหประชาชาติตามโครงการตั้งถิ่นฐานมนุษย์แห่งสหประชาชาติ ในการรับมือการแพร่ระบาดได้เป็นประเด็นเพื่อการออกแบบพื้นที่สาธารณะให้มีการใช้มาตรการรักษาระยะห่างทางกายภาพ ต้องมีพื้นที่ที่เพียงพอและมีความยืดหยุ่น มีกิจกรรมที่หลากหลาย และส่งเสริมให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถใช้พื้นที่สาธารณะในการหาเลี้ยงชีพ จัดหาพื้นที่สำหรับการค้าขาย โดยมีมาตรการรักษาระยะห่างทางสังคม

Honey-Rosés et al. (2021) ได้ศึกษาผลกระทบจาก Covid-19 ที่แสดงต่อการใช้งานพื้นที่สาธารณะ ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็น ได้ว่า การปรับกฎหมายและข้อกำหนดระยะต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับหลักการ Social-distancing การออกแบบพื้นที่สาธารณะต้องเพิ่มพื้นที่ส่วนบุคคล การมีพื้นที่กิจกรรมเฉพาะบุคคลให้มากขึ้นกว่าการเล่นกีฬาแบบทีม เส้นทางวิ่งที่มีการขยายขนาดกว้างขึ้น การเพิ่มจำนวนอุปกรณ์กีฬา และการเพิ่มพื้นที่สีเขียว เพื่อตอบสนองต่อผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านเป็นเวลานาน หรือกลุ่มคนที่ปรับรูปแบบการทำงานในลักษณะ Work from home ที่ต้องการพื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

Sepe (2021) ทำการวิจัยพื้นที่สาธารณะและการแพร่ระบาดของ Covid-19 เพื่อการพัฒนาพื้นที่ส่งเสริมสุขภาพ ได้สรุปการวิจัยด้านกิจกรรมในพื้นที่กิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลบางกิจกรรมได้หายไป และกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่สาธารณะเน้นไปที่กิจกรรมเฉพาะบุคคล เช่น การวิ่ง ปั่นจักรยาน และการชมธรรมชาติ ระยะห่างระหว่างบุคคลภายในพื้นที่สาธารณะมีระยะห่างที่มากขึ้น โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับธรรมชาติ การจัดรูปแบบพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นทางเข้าที่มีหลายทาง การเข้าถึงที่สะดวก การเน้นพื้นที่เปิดโล่ง การมีพื้นที่ในการส่งเสริมธุรกิจภายในท้องถิ่นและพื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว การออกแบบที่เหมาะสมจะเป็นการเพิ่มพื้นที่เมืองน่าอยู่และส่งเสริมสุขภาพของประชากรในพื้นที่

Ruki and Wulandari (2021) ได้ทำการศึกษาการปรับพื้นที่สาธารณะหลัง Covid-19 กรณีศึกษาทางเข้าอาคารภายในจาการ์ตา พบว่า การปรับพื้นที่ทางเข้ามีผลต่อความรู้สึกปลอดภัยและเพิ่มความไว้วางใจในการเข้าใช้งานพื้นที่ การเพิ่มการรับรู้ทางเข้าอาคาร การแสดงป้ายสัญลักษณ์หรือแนวแสดงทิศทางสัญจร การระบุแนวทางปฏิบัติตนภายในพื้นที่ ข้อควรระวัง การจัดกลุ่มพื้นที่โดยมีการแสดงสัญลักษณ์เพื่อระบุประเภทการใช้งาน โดยเฉพาะบริเวณทานอาหาร รอคิว และห้องน้ำสาธารณะ

Meng and Wen (2023) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเส้นทางสัญจรภายในเมืองกับสุขภาพของผู้อยู่อาศัยในประเทศจีนภายหลังการระบาดของ Covid-19 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับสังคมสร้างความไม่เท่าเทียมกันในเชิงพื้นที่ จึงควรมีการจัดเส้นทางสัญจรภายในชุมชนเมือง หรือการสร้างนโยบายการจัดการพื้นที่ โดยรวมทั้งทางด้านการออกแบบเมือง ภูมิศาสตร์ การออกแบบสังคม สาธารณสุข โดยร่วมกันระหว่างสหวิทยาการ จะเป็นการพัฒนาความสามารถของเมืองในการรับมือกับการระบาดและเป็นโอกาสพัฒนาเมืองเพื่อความยั่งยืน ส่งเสริมสุขภาพของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ สังคมและเศรษฐกิจ

Guo et al. (2022) ได้ทำการศึกษาพื้นที่สีเขียวในการช่วยแก้ความรู้สึกด้านลบภายหลังการระบาดของ Covid-19 กรณีศึกษากรุงปักกิ่ง พบว่า พื้นที่สีเขียวภายในเมืองสามารถส่งผลช่วยลดความรู้สึกด้านลบ โดยพบว่า ภายหลังการระบาดของ Covid-19 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกด้านลบและด้านบวกมีความแตกต่างกันระหว่างสังคมในเมืองและ

สังคมในเมือง ความหนาแน่นของเมืองและจำนวนพื้นที่สีเขียวมีผลต่ออัตราการลดหรือเพิ่มความรู้สึกด้านลบ และภายหลังการระบาดพื้นที่สีเขียวและความหนาแน่นของเมืองมีผลต่ออารมณ์ของผู้อยู่อาศัยมากขึ้น

Gubić and Wolff (2022) ได้ศึกษาการใช้งานและการออกแบบพื้นที่สาธารณะในเมืองเซอร์เบีย ภายหลังการระบาดของ Covid-19 พบว่า ภายหลังการระบาดมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรมการใช้งานภายในพื้นที่สีเขียว ทำให้ส่งผลกระทบต่อความถี่การออกกำลังกาย ทั้งทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และพฤติกรรมทางสังคม การออกแบบพื้นที่สีเขียวที่สอดคล้องต่อความเปลี่ยนแปลง นับเป็นโอกาสในการสร้างพื้นที่สีเขียว ที่มีการวางแผนตามสภาพแวดล้อม พฤติกรรมและความต้องการของสังคม และพบว่าความต้องการรูปแบบพฤติกรรมภายในพื้นที่สีเขียว ได้แก่ พื้นที่เพื่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การออกกำลังกายด้วยการเดิน-วิ่ง พื้นที่เพื่อการพักผ่อน และต้องการมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม และพบว่าพื้นที่สีเขียวขนาดเล็กที่มีหลายจุดกระจายรอบเมืองสามารถช่วยลดความแออัดได้ดีกว่าพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่

Khateeb and Shawket (2022). ได้ศึกษาการรับรู้ใหม่ในการสร้างสุขภาวะพื้นที่สาธารณะในเมืองหลังโรคระบาด พบว่าพื้นที่สาธารณะหลังโรคระบาดมีความหมายทั้งเชิงลบและเชิงบวกในด้านต่าง ๆ ผู้คนมีความต้องการพื้นที่สาธารณะเพื่อการสร้างปฏิสัมพันธ์และสร้างความรู้สึถึงความเป็นอยู่ที่ดีของเมืองภายหลังการระบาดของโรค การมีกิจกรรมที่หลากหลาย การออกแบบเพื่อทุกคน ความรู้สึกปลอดภัยในการเข้าใช้งานพื้นที่ทั้งทางร่างกายและจิตใจ พื้นที่ที่เปิดโล่งกลางแจ้ง และต้องการการออกแบบพื้นที่ที่สามารถเข้าใช้งานได้ง่ายขึ้น

Sukkan and Kimnuan (2021) ได้สรุปกรอบแนวความคิดปัจจัยทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานพื้นที่สาธารณะ ดังนี้ การเข้าถึงพื้นที่ง่ายและสะดวก ใกล้ที่พักหรือชุมชน พื้นที่มีเอกลักษณ์ด้านกิจกรรม พื้นที่มีเอกลักษณ์ทางกายภาพ สิ่งอำนวยความสะดวกทางภูมิทัศน์ ร้านค้า กิจกรรมหลากหลาย ความปลอดภัยในพื้นที่ และภูมิทัศน์ร่มรื่น สวยงาม โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าใช้พื้นที่สาธารณะมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการเข้าถึงสะดวก และปัจจัยด้านภูมิทัศน์สวยงามร่มรื่น

Toommala et al. (2021) ได้ศึกษาความต้องการและพฤติกรรมผู้ใช้งานสวนสาธารณะ โดยศึกษากรณีศึกษาพื้นที่สาธารณะในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ พบว่า ผู้เข้าใช้งานพื้นที่ที่มีความต้องการพื้นที่ที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีพื้นที่ใช้สอยที่มากขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ในร่ม พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ การเพิ่มพื้นที่สำหรับกิจกรรมในครอบครัว นันทนาการมีประโยชน์ต่อทั้งบุคคลและประเทศชาติ ช่วยให้คนมีความสุขในชีวิต และมีสุขภาพจิตที่ดี

Chudasri (2014) การออกแบบพื้นที่สาธารณะที่เน้นกิจกรรมที่หลากหลาย มีจังหวะน่าค้นหา การเข้าถึงที่ง่ายและสะดวก หลายช่องทางโดยมีระยะการเดินเท้า 5 - 10 นาที หรือไม่เกิน 500 เมตรจากจุดจอดรถ มีทางเดินเท้าหรือทางจักรยาน ทางลาดสำหรับคนพิการ การออกแบบพื้นที่กลางแจ้งที่มีพื้นที่ร่มเงาการใช้แนวคิดการจัดระเบียบการรับรู้ ความเชื่อมโยงของพื้นที่ การใช้รูปทรงที่เรียบง่ายและสมบูรณ์ในตัวเอง การเคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกัน การจัดลำดับพื้นที่กิจกรรมหรือขนาดเล็ก-ใหญ่

Chaijan (2014) ได้ศึกษาแนวคิดสาธารณะของพื้นที่สาธารณะในเมือง โดยสามารถสรุปได้ว่าพื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่รวมตัวของกลุ่มคนในชุมชน การมีกิจกรรม และวัตถุประสงค์เฉพาะในแต่ละชุมชนนั้น ๆ และบริบทสังคมในปัจจุบันที่ทำให้เกิดความต้องการความเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ ที่ผู้ออกแบบจะต้องออกแบบลักษณะทางกายภาพที่ตอบสนองต่อความต้องการ

Somsuk (1994) ได้ศึกษาลักษณะประชาชนที่เข้าใช้พื้นที่สวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าความถี่ในการมาสวนสาธารณะอยู่ที่ 4 - 5 วันต่อสัปดาห์ โดยจะนิยมมาใช้พื้นที่ในช่วงเช้าและเย็น และจะมากที่สุดในช่วง 17.00 - 18.00 น. มีระยะเวลาการเข้าใช้พื้นที่อยู่ที่ 1 - 2 ชั่วโมง

5.2 แนวคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

จากการระบาดของ Covid-19 ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันอย่างปกติสุข จากการศึกษา พบว่า ภายหลังการระบาดของ Covid-19 ผู้คนมีความต้องการออกมาใช้ชีวิตในที่สาธารณะมากขึ้น (Khateeb, 2022) ความต้องการ

ใช้พื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือพื้นที่สันทนาการมีผลต่อพฤติกรรมที่ดีทางสุขภาพ แนวคิดการออกแบบพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจมีองค์ประกอบทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้ความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ พื้นที่สาธารณะควรมีความสะดวกและเชื่อมโยงกับระบบขนส่ง สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีกิจกรรมที่หลากหลาย การแสดงป้ายสื่อสัญลักษณ์ การระบุแผนที่แผนผังแสดงขอบเขต การมีพื้นที่นั่งหรือศาลาพักผ่อน ระบบทางสัญจรถนนและเส้นทางวิ่งออกกำลังกาย สุขาชาย-หญิง และผู้พิการ ลานออกกำลังกายชุมชนหรือลานกิจกรรม การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ไฟฟ้าส่องสว่าง ถังขยะ เครื่องเล่นออกกำลังกาย 2) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การมียามรักษาการณ์ แสงสว่างทั่วถึงพื้นที่ การควบคุมการเข้าออก การติดตั้งกล้องเพื่อความปลอดภัยในช่วงหน้าฝน การจัดการพื้นที่ไม่ให้มีจุดอับสายตา 3) ด้านการดูแลรักษา การใช้พืชประจำถิ่นเพื่อลดปัญหาดินไม้แคะแค้นหรือตาย การทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ การตัดหญ้าตกแต่งพุ่มไม้บำรุงรักษารักษาต้นไม้และพรรณดิน การปลูกต้นไม้ทดแทน ซ่อมแซมบำรุงอุปกรณ์ที่ชำรุด การรักษาความปลอดภัย 4) ด้านบรรยากาศ ควรมีบรรยากาศที่เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น พื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬาควรมีการถ่ายเทอากาศที่ดีสภาพพื้นที่เปิดโล่ง พื้นที่นั่งควรมีความเป็นส่วนตัว การออกแบบให้มีสัดส่วนระหว่างพื้นลาดอ่อนและพื้นลาดแข็ง ออกแบบให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการมีพื้นที่พักผ่อนในร่มและกลางแจ้ง การออกแบบให้กิจกรรมไม่ขัดแย้งกัน การคำนึงถึงความปลอดภัย การออกแบบให้มีความเหมาะสมสวยงาม 5) ด้านการเท่าเทียมกันทางสังคม การออกแบบพื้นที่สาธารณะควรออกแบบให้ทุกคนในสังคมสามารถเข้าใช้งานได้อย่างอิสระและสะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการและผู้สูงอายุ (Department of local administration Thailand, 2023)

5.3 พฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคล

พฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคลเป็นการแสดงออกของพฤติกรรมการครอบครองอาณาเขต แต่เป็นอาณาเขตที่อยู่รอบ ๆ ตัว เคลื่อนที่ไปพร้อมเจ้าของอาณาเขต ขนาดของอาณาเขตย่อม หมายถึง การมีระยะห่างที่มากหรือน้อยจากบุคคลอื่น ความเข้าใจระยะห่างระหว่างบุคคลจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดที่นั่ง การกำหนดระยะห่าง (ตารางที่ 1) ตลอดจนการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอย โดยเฉพาะพื้นที่สาธารณะ (Horayangkura, 2013)

ตารางที่ 1 แสดงระยะที่เว้นว่างส่วนบุคคล

Table 1 exhibits the personal spacing distance.

Type	Level	Sample of Relationships	Sample of Activities
Intimate distance	Close distance 0-0.15 meters	Wrestler/couple, Close friend	Expressing affection Whispering
	Remote distance 0.15-0.45 meters		
Personal distance	Close distance 0.45-0.75 meters	Family member Acquaintance	Talking Conversing
	Remote distance 0.75-1.20 meters		
Social distance	Close distance 1.20-2.00 meters	Product sales customer, General public	Communicating Conducting business negotiations
	Remote distance 2.00-3.50 meters		
Public distance	Close distance 3.50-7.50 meters	Lecturer with audience, Ordinary people and important people	Giving a lecture Delivering a speech
	Remote distance more than 7.50 meters		

Source: Adapted from Horayangkura (2013)

พฤติกรรมระหว่างบุคคลกับการจัดสภาพแวดล้อม การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคล 2 รูปแบบ ได้แก่ การออกแบบพื้นที่เพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีการกระทำต่อกัน และการออกแบบพื้นที่ที่ไม่ส่งเสริมให้บุคคลมีการกระทำต่อกัน โดยการวิจัยชิ้นนี้ จะมุ่งเน้นไปที่การออกแบบพื้นที่ที่ไม่ส่งเสริมการกระทำต่อกัน เป็นพฤติกรรมรูปแบบต่างคนต่างทำ ซึ่งการจัดรูปแบบสภาพแวดล้อมจะเป็นการจัดให้บุคคลหันหน้าไปทิศทางเดียวกัน การนั่งเรียงกันเป็นแถวบนม้านั่งยาว หรือหันหลังให้แก่กัน และการจัดระยะห่างของพื้นที่ (Horayangkura, 2013)

6. ผลการศึกษา

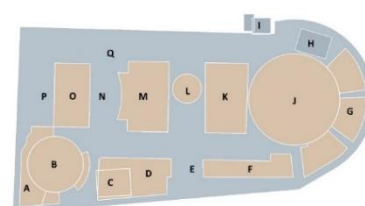
6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่สาธารณะ ริมน้ำพะเยา

Environment surrounding

plan

Function plan

รูปที่ 3 แสดงผังบริเวณสวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ เทศบาลเมืองพะเยา

Figure 3 Layout plan health garden, multi-purpose area, Phayao Municipality.

สวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ เทศบาลเมืองพะเยามีพื้นที่ใช้สอยประมาณ 17,800 ตารางเมตร มีถนนล้อมรอบ ทิศเหนือติดกับสำนักงานเทศบาลพะเยา ทิศตะวันออกติดกับพื้นที่เอกชน ทิศใต้ติดกับกว๊านพะเยา ทิศตะวันตกติดกับชุมชนที่อยู่อาศัย แบ่งการใช้สอยพื้นที่เป็น 17 ส่วน ได้แก่ ศาลา ลานอุปกรณ์ออกกำลังกาย ชุดเครื่องเล่นเด็ก สนามหญ้ากลางแจ้ง ลานเต้นรำพื้นบ้าน สนามหญ้ากลางแจ้งพร้อมอุปกรณ์ออกกำลังกาย ห้องน้ำ อาคารบริการ/ประชาสัมพันธ์ ลานกลางแจ้ง สนามตะกร้อ สนามบาสเก็ตบอล และ ลานเดินแอโรบิก (รูปที่ 3 - 7)

A: Pavilion

B: Outdoor exercise
equipment area

C: Children's play
equipment

D: Outdoor lawn

รูปที่ 4 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอยสวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ เทศบาลเมืองพะเยา

Figure 4 exhibits the usable area of the health garden, multi-purpose area, Phayao Municipality.

E: Traditional Dance Floor

F: Outdoor Lawn with
Exercise Equipment

G: Outdoor Lawn

H: Restroom

รูปที่ 5 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอยสวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ เทศบาลเมืองพะเยา

Figure 5 exhibits the usable area of the health garden, multi-purpose area, Phayao Municipality.

I: Service/Public Relations Building

J: Outdoor yard

K: Outdoor lawn

L: Outdoor yard

รูปที่ 6 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอยสวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ เทศบาลเมืองพะเยา

Figure 6 exhibits the usable area of the health garden, multi-purpose area, Phayao Municipality.

M: Outdoor lawn

N: Takraw field

O: Basketball court

P: Aerobic dance floor

Q: Outdoor yard

รูปที่ 7 แสดงลักษณะพื้นที่ใช้สอยสวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ เทศบาลเมืองพะเยา

Figure 7 exhibits the usable area of the health garden, multi-purpose area, Phayao Municipality.

สภาพพื้นที่ปัจจุบันสวนสุขภาพ ลานอเนกประสงค์ เทศบาลเมืองพะเยา มีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งว่าง ภูมิทัศน์ทางด้านทิศใต้มองเห็นทัศนียภาพกว๊านพะเยา ประโยชน์ใช้สอยภายในพื้นที่ประกอบไปด้วย พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในร่ม ได้แก่ A: ศาลาไม้ทรงไทย (รูปที่ 4) พื้นที่สีเขียว ได้แก่ D: สนามหญ้ากลางแจ้ง F: สนามหญ้ากลางแจ้งพร้อมอุปกรณ์ออกกำลังกาย G: สนามหญ้ากลางแจ้ง K: สนามหญ้ากลางแจ้ง และ M: สนามหญ้ากลางแจ้ง (รูปที่ 5 - 6) พื้นที่ออกกำลังกายแบบเดี่ยว ได้แก่ F: สนามหญ้ากลางแจ้งพร้อมอุปกรณ์ออกกำลังกาย (รูปที่ 5) พื้นที่ออกกำลังกายแบบกลุ่ม ได้แก่ E: ลานเต้นรำพื้นบ้าน N: สนามตะกร้อ O: สนามบาสเก็ตบอล และ P: ลานเต้นแอโรบิก (รูปที่ 7) พื้นที่บริการ ได้แก่ H: ห้องน้ำ และ I: อาคารบริการ/ประชาสัมพันธ์ (รูปที่ 5-6) จากการศึกษาสภาพแวดล้อมปัจจุบันแสดงถึงการขาดปัจจัยทางกายภาพที่เหมาะสมแก่ผู้ใช้งาน เช่น การมีร่มเงาที่เอื้อให้เกิดกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน ระบบสัญจร สิ่งอำนวยความสะดวกทางภูมิทัศน์ที่สร้างความรู้สึกสะดวกสบายต่อการใช้งาน ภูมิทัศน์ร่มรื่นสวยงาม กิจกรรมที่หลากหลาย และพื้นที่บริการร้านค้า (Sukkan & Kimnuan, 2021)

6.2 ผลการศึกษาพฤติกรรม

การศึกษากิจกรรมผู้ใช้สอย ทำการเก็บข้อมูลภายหลังการประกาศปรับพื้นที่เขียว 77 จังหวัด และผ่อนคลายมาตรการป้องกันควบคุมโรคในประเทศ สามารถมีกิจกรรม-กิจกรรมผ่อนคลายได้ โดยเลือกเก็บข้อมูลจำนวน 20 ตัวอย่างต่อ 1 วัน จำนวน 5 วัน รวม 100 ตัวอย่าง ทำการเก็บข้อมูล ในวันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2565 - วันอังคารที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ช่วงเวลา 17.00 - 18.00 น. สภาพอากาศร้อนจัดและมีหมอกควันเล็กน้อย โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงประเภทผู้เข้าใช้งานพื้นที่

Table 2 exhibits the types of users of the area.

Type of Users of the Area	Amount	Percentage
Individual User	24	24

Group User	76	76
Total	100	100

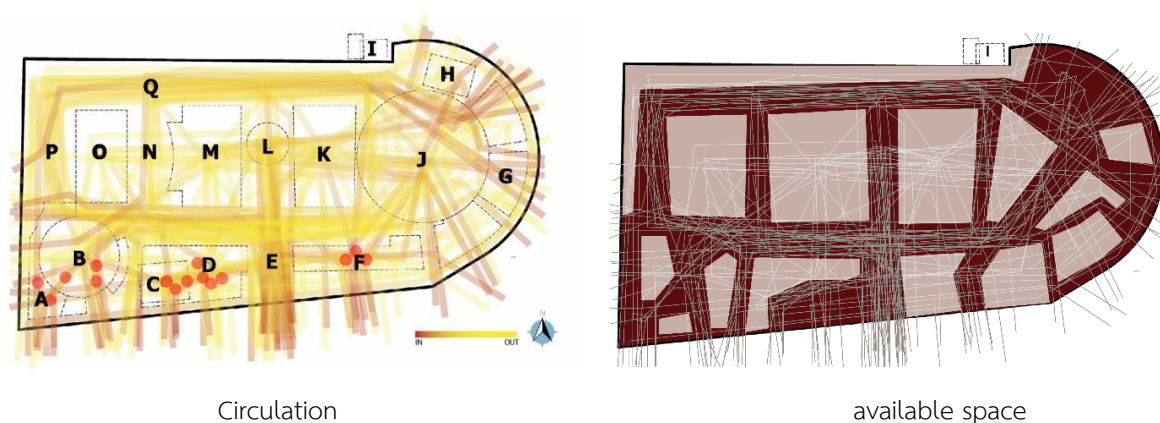
ผลการศึกษาประเภทผู้ใช้งานพื้นที่ พบว่า ผู้ใช้งานแบบกลุ่มร้อยละ 76 และผู้ใช้งานแบบเดี่ยว ร้อยละ 24 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 3 แสดงขนาดกลุ่มผู้ใช้งานพื้นที่

Table 3 exhibits the sizes of groups using the area.

Group Size	Amount	Percentage
Group of 2	34	44.73
Group of 3	20	26.31
Group of 4	17	22.36
Group of 5	0	0
Group of 6	4	5.26
Group of 7	1	1.31
Total	76	100

ผลการศึกษาขนาดกลุ่มผู้ใช้งานสามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้ ผู้ใช้งานแบบกลุ่ม 2 คน ร้อยละ 44.73 แบบกลุ่ม 3 คน ร้อยละ 26.31 กลุ่ม 4 คน ร้อยละ 22.36 กลุ่ม 6 คน ร้อยละ 5.26 และกลุ่ม 7 คน ร้อยละ 1.31 ตามลำดับ จากการสังเกตลักษณะผู้ใช้งานพื้นที่พบว่าผู้ใช้งานแบบกลุ่ม 2 คน มากที่สุด รองลงมา คือ ผู้ใช้งานแบบบุคคลเดี่ยว และผู้ใช้งานแบบกลุ่ม 3 คน ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

รูปที่ 8 แสดงพฤติกรรมการใช้งานพื้นที่

Figure 8 User behavior.

จากการศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้งานพื้นที่ด้วยแบบบันทึกพฤติกรรม พบว่า การเข้าถึงพื้นที่ (รูปที่ 8) จะเข้าทางด้านทิศใต้และทิศตะวันออกเป็นหลัก มีการเข้าหลายช่องทาง พื้นที่ที่มีการใช้งานมากที่สุด ได้แก่ A: ศาลา B: ลานอุปกรณ์ออกกำลังกายกลางแจ้ง C: ชุดเครื่องเล่นเด็ก F: สนามหญ้ากลางแจ้งพร้อมอุปกรณ์ออกกำลังกาย

FOOD TRUCK stores from 8:00 - 10:00 every day.

Recreational activities of the Leelawadee Club, scheduled from 17:00 to 18:00, only on specific days and times as arranged by the Leelawadee Club of Phayao Province.

Shops and games during 16.00-20.00 only on Friday-Saturday.

Traditional massage service business from 16.00. – 20.00 every day.

รูปที่ 9 แสดงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา

Figure 9 exhibits the activities that occurred during each time period.

ข้อค้นพบ จากการสังเกตพฤติกรรมผู้ใช้งานพื้นที่พบประเด็นการใช้งานดังนี้ (รูปที่ 9)

- 1) ลักษณะการเข้าใช้งานพื้นที่เป็นลักษณะของการเดินเล่นเพื่อการออกกำลังกาย และพักผ่อนหย่อนใจ ระยะเวลาการใช้งานค่อนข้างน้อย เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่มีร่มเงาของต้นไม้ และไม่มีพื้นที่สำหรับการนั่งพักผ่อน
- 2) พื้นที่ภายในเป็นพื้นที่โล่งว่าง มีการใช้สอยพื้นที่เพื่อวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย และโดยสลับกันในแต่ละช่วงเวลา เช่น กิจกรรมลีลาศ กิจกรรมแสดงดนตรีกลางแจ้ง แสดงถึงความต้องการพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นต่อการใช้งานที่หลากหลายของกิจกรรม
- 3) ในช่วงเช้าของทุกวันจะมีการเปิดร้านค้าประเภท FOOD TRUCK บริเวณริมทางเท้า ช่วงเย็นของทุกวันจะมีการใช้พื้นที่เพื่อธุรกิจท้องถิ่นนวดแผนโบราณในพื้นที่ลานกลางแจ้ง แสดงถึงความต้องการพื้นที่เชิงพาณิชย์เพื่อกิจกรรมการค้าขายสอดคล้องกับ Sepe (2021)

6.3 ผลการศึกษาความต้องการของผู้ใช้โครงการ

ผลการศึกษาความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย จากการเก็บข้อมูลผู้ใช้โครงการด้วยแบบสอบถามจำนวน 300 ชุด โดยแบ่งแบบสอบถาม 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ความต้องการประโยชน์ใช้สอย ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะได้ผลการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละของเพศผู้ตอบแบบสอบถาม

Table 4 exhibits the percentage distribution of genders among survey respondents.

Gender	Number of Responses	Percentage
Male	123	41.13
Female	176	58.86
Total	299	100

ผลการศึกษาข้อมูลด้านเพศ จากแบบสอบถาม 300 ชุด ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 299 คำตอบ ผลการศึกษาพบว่า เพศชาย ร้อยละ 41.13 และเพศหญิง ร้อยละ 58.86 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนร้อยละ ของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

Table 5 exhibits the percentage of age of the survey respondents.

Age	Number of Responses	Percentage
Less than 15 years	43	14.33
16-30 years	171	57
31-45 years	50	16.66
46-60 years	24	8
60 years and above	12	4
Total	300	100

ผลการศึกษาข้อมูลด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คำตอบ ผลการศึกษาพบว่า อายุ 16 - 30 ปี ร้อยละ 57 อายุ 31 - 45 ปี ร้อยละ 16.66 อายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 14.33 อายุ 46 - 60 ปี ร้อยละ 8 และอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 4 ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนร้อยละ ของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปด้านอาชีพ

Table 6 exhibits the percentage distribution of occupations among survey respondents.

Occupation	Number of Responses	Percentage
Student	175	58.33
Government/Public Sector	65	21.66
Private Business	42	14
Others	18	6
Total	300	100

ผลการศึกษาข้อมูลด้านอาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คำตอบ ผลการศึกษาพบว่า อาชีพนักเรียน นักศึกษา ร้อยละ 58.33 รับราชการและรัฐวิสาหกิจร้อยละ 21.66 ธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 14 และอื่น ๆ ร้อยละ 6 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนร้อยละ ของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงผลการศึกษาวิธีการเดินทางเข้าพื้นที่

Table 7 exhibits the percentage distribution of modes of transportation used by survey respondents to access the area.

Mode of Transportation	Number of Responses	Percentage
Walking	49	16.78
Bicycling	33	11.30
Motorcycle	162	55.47
Passenger car	44	15.06
Public transportation	4	1.36
Others	0	0
Total	292	100

ผลการศึกษาข้อมูลด้านวิธีการเดินทางเข้าพื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 292 คำตอบ ผลการศึกษาพบว่า การเข้าถึงพื้นที่ที่สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ เข้าถึงด้วยจักรยานยนต์ร้อยละ 55.47 การเดินเท้า ร้อยละ 16.78 รถยนต์โดยสาร 15.06 ปั่นจักรยาน ร้อยละ 11.30 และรถโดยสารสาธารณะ ร้อยละ 1.36 ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนร้อยละ ช่วงเวลาการเข้าใช้พื้นที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

Table 8 exhibits the percentage of time period of use of the area by respondents.

Time Period of Area Usage	Number of Responses	Percentage
5.00-9.00	8	2.61
9.00-11.00	5	1.63
11.00-14.00	3	0.98
14.00-16.00	55	17.97
16.00-19.00	229	74.83
19.00-22.00	6	1.96
Total	306	100

ผลการศึกษาข้อมูลด้านช่วงเวลาการเข้าใช้พื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 306 คำตอบ ผลการศึกษาพบว่า ช่วงเวลาการเข้าใช้พื้นที่ ที่เข้าใช้งานช่วงเวลา ช่วงเวลา 16.00 - 19.00 ร้อยละ 74.83 ช่วงเวลา 14.00 - 16.00 ร้อยละ 17.97 ช่วงเวลา 5.00 - 9.00 ร้อยละ 2.61 ช่วงเวลา 19.00 - 22.00 ร้อยละ 1.96 และช่วงเวลา 11.00 - 14.00 ร้อยละ 0.98 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนร้อยละ ระยะเวลาในการใช้งานพื้นที่

Table 9 presents the distribution of survey respondents based on the duration of their use of the area.

Duration of Use	Number of Responses	Percentage
Less than 30 minutes	64	21.47
30 minutes -1 hours	104	34.89
1-2 hours	88	29.53
More than 2 hours	42	14.09
Total	298	100

ผลการศึกษาข้อมูลด้านระยะเวลาในการใช้งานพื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 298 คำตอบ ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาในการใช้งานพื้นที่ ใช้เวลา 30 นาที - 1 ชั่วโมง ร้อยละ 34.89 ใช้เวลา 1 - 2 ชั่วโมง ร้อยละ 29.53 ใช้เวลาน้อยกว่า 30 นาที ร้อยละ 21.47 และใช้เวลามากกว่า 2 ชั่วโมง ร้อยละ 14.09 ตามลำดับ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนร้อยละ วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้พื้นที่ (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

Table 10 displays the distribution of survey respondents by their purpose for using the area (respondents could choose more than one option).

Purpose of Use	Number of Responses	Percentage
Relaxation	294	59.27
Exercise with fitness equipment	45	9.07
Running/walking for exercise	68	13.70
Cycling	27	5.44
Playing sports (e.g. football)	32	6.45
Others	30	6.04
Total	496	100

ผลการศึกษาข้อมูลด้านวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้พื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 496 คำตอบ ผลการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้พื้นที่ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 59.27 เพื่อ วัง-เดิน ออกกำลังกาย ร้อยละ 13.70 เพื่อกิจกรรมออกกำลังกายด้วยอุปกรณ์กายบริหาร ร้อยละ 9.07 เพื่อการเล่นกีฬา เช่นฟุตบอล ร้อยละ 6.45 อื่น ๆ ร้อยละ 6.04 และเพื่อปั่นจักรยาน ร้อยละ 5.44 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ส่วนที่ 2 ความต้องการพื้นที่ใช้สอย โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน คะแนน 5 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง มีความต้องการมาก คะแนน 3 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง มีความต้องการน้อย คะแนน 1 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยความต้องการจากผู้ตอบแบบสอบถาม 300 ตัวอย่าง ผลการศึกษาค้นหาความต้องการพื้นที่ใช้สอยพบว่า

ตารางที่ 11 แสดงผลการศึกษาความต้องการพื้นที่ใช้สอย

Table 11 displays the study of the need for space utilization.

Area of Utilization	Average Rating	Standard Deviation	Level of Need
Service Area			
Security Booth	2.9630	0.969	Moderate
Entrance-Exit doors	3.04	1.439	Moderate
Map display points	2.983	0.941	Moderate
Parking area	3.542	2.545	High
Beverage sales area	3.377	0.866	Moderate
Fences around the area	2.727	1.008	Moderate
Restroom for men, women, disabled	3.33	0.975	Moderate
Information center building	2.983	0.98	Moderate
Garbage disposal points	3.177	1.165	Moderate
Recreational Activity Area			
Field chairs	3.07	1.043	Moderate
Shaded seating area	3.13	1.078	Moderate
Outdoor seating area	3.487	0.92	Moderate
Nature and scenic viewing area	3.54	0.969	High
Lawn area	3.433	0.988	Moderate
Public music listening area	3.353	0.933	Moderate
Exercise Activity Area			
Running-walking paths	3.28	1.012	Moderate
Biking trails	3.09	1.026	Moderate
Exercise equipment	3.373	0.893	Moderate
Outdoor football/ Futsal field	3.133	0.919	Moderate
Outdoor basketball court	3.26	0.869	Moderate
Sand pit	2.623	0.996	Moderate
Children playground	3.26	0.899	Moderate
Outdoor exercise yard	3.45	0.937	Moderate

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านความต้องการพื้นที่ใช้สอย ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 ชุด พบว่า ความต้องการพื้นที่ส่วนบริการสามารถเรียงลำดับความต้องการได้ ดังนี้ พื้นที่จอดรถ มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.542 พื้นที่ขายเครื่องดื่ม มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.377 สุขชาย-หญิงและคนพิการ มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.33 จุดทิ้งขยะค่าเฉลี่ย 3.177 ประตูทางเข้า-ออก มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.04 อาคารประชาสัมพันธ์ข้อมูล มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 2.983 จุดแสดงแผนที่แผนผัง มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 2.983 ป้อมรักษาความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 2.9630 และรั้วโดยรอบพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 2.727 ตามลำดับ

ความต้องการพื้นที่สำหรับกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจสามารถเรียงลำดับความต้องการได้ ดังนี้ พื้นที่ชื่นชมธรรมชาติภูมิทัศน์ มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.54 พื้นที่นั่งกลางแจ้ง มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.487 สนามหญ้า มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.433 พื้นที่ฟังดนตรีในที่สาธารณะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.353 พื้นที่นั่งในร่ม มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.13 แก้วีสานมีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.07 ตามลำดับ

ความต้องการพื้นที่สำหรับกิจกรรมการออกกำลังกายสามารถเรียงลำดับความต้องการได้ ดังนี้ ลานออกกำลังกายกลางแจ้ง มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.45 เครื่องออกกำลังกาย มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.373 ทางวิ่ง-เดิน มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.28 สนามบาสเก็ตบอลกลางแจ้งและสนามเด็กเล่น มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.26 สนามฟุตบอล/ฟุตซอลกลางแจ้ง มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.133 ทางปั่นจักรยาน มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 3.09 และบ่อทราย มีค่าเฉลี่ยความต้องการ 2.623 ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

จากผลการศึกษาค้นคว้าสรุปความต้องการประโยชน์ใช้สอยได้ ดังนี้ ความต้องการประโยชน์ใช้สอยภายในพื้นที่พื้นที่ส่วนบริการพื้นที่จอดรถ พื้นที่ขายเครื่องดื่ม สุขชาย หญิง คนพิการ จุดทิ้งขยะ ประตูทางเข้า-ออก พื้นที่สำหรับกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจมีความต้องการ พื้นที่ชื่นชมธรรมชาติภูมิทัศน์ พื้นที่นั่งกลางแจ้ง สนามหญ้า พื้นที่ฟังดนตรีในที่สาธารณะ พื้นที่นั่งในร่ม แก้วีสาน พื้นที่สำหรับกิจกรรมออกกำลังกายมีความต้องการ ลานออกกำลังกายกลางแจ้ง เครื่องออกกำลังกาย ทางวิ่ง-เดิน สนามเด็กเล่น สนามบาสเก็ตบอลกลางแจ้ง สนามฟุตบอล/ฟุตซอลกลางแจ้ง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ จากผลการเก็บข้อมูลข้อเสนอแนะพบว่า มีความต้องการให้มีการเพิ่มพื้นที่ในร่ม ความหลากหลายของพันธุ์ไม้และเพิ่มจำนวนต้นไม้ การบำรุงรักษาพื้นที่ให้มีความสะอาดน่าใช้งาน การเพิ่มพื้นที่นั่งชมภูมิทัศน์

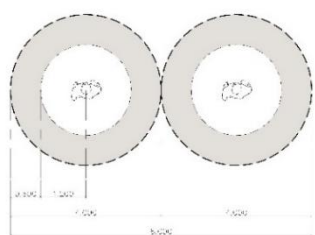
7. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการระบาดของโรคโควิด-19 รูปแบบการใช้พื้นที่สาธารณะมีรูปแบบที่เปลี่ยนไป ด้านความสำคัญของพื้นที่สาธารณะพบว่า พื้นที่สาธารณะนอกจากเป็นพื้นที่สำหรับการออกกำลังกาย ยังเป็นพื้นที่ที่สามารถสร้างการเกิดปฏิสัมพันธ์ภายในสังคมช่วยลดความรู้สึกด้านลบ ส่งเสริมเศรษฐกิจ การสร้างความยั่งยืนทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการออกแบบพื้นที่พบว่า การมีขนาดพื้นที่สีเขียวขนาดเล็กที่กระจายจะสามารถลดความแออัดและสร้างความรู้สึกปลอดภัยมากกว่าการมีพื้นที่ขนาดใหญ่ พื้นที่ควรมีการออกแบบให้มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้อย่างหลากหลาย การแสดงป้ายสัญลักษณ์หรือข้อควรปฏิบัติ การมีพื้นที่เพื่อส่งเสริมการขาย ด้านกิจกรรมและพฤติกรรมพบว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นได้แก่การเดิน วิ่ง ปั่นจักรยาน ความต้องการใช้พื้นที่เพื่อการพักผ่อน และพื้นที่ที่ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างบุคคลและพื้นที่สีเขียว

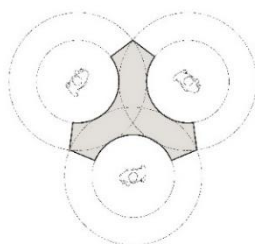
7.1 การออกแบบสภาพแวดล้อมพื้นที่ส่วนสาธารณะตามแนวความคิดชีวิตปกติใหม่

ภายหลังการระบาดของโรคโควิด-19 ได้สร้างแรงกระตุ้นทางด้านสุขภาพและสุขภาวะของประชาชน และเกิดรูปแบบการใช้ชีวิตปกติใหม่ในพื้นที่สาธารณะ โดยหนึ่งในรูปแบบการใช้งานพื้นที่สาธารณะ คือ การสร้างระยะห่างทางกายภาพ (Chomchurn, 2021; Honey-Roses, 2020; Sepe, 2021) โดยอ้างอิงระยะการปรากฏของระยะระหว่างบุคคลประเภทระยะทางสังคม SOCIAL DISTANCE โดยมีระยะ 2 ระดับ คือ ระยะใกล้มีความห่างอยู่ที่ 1.20 - 2.00 เมตร และระยะไกลมีความห่างอยู่ที่ 2.00 - 3.00 เมตร (Horayangkura, 2013) การเพิ่มพื้นที่ส่วนบุคคล และกิจกรรมส่วนบุคคล และออกแบบ

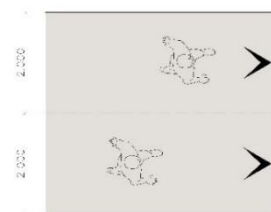
สภาพแวดล้อมให้มีความเป็นส่วนตัว การจัดพื้นที่แบบแยกส่วนบุคคล การเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันและการเพิ่มขนาดลู่วิ่งหรือทางเดินให้มีความกว้างมากขึ้น (รูปที่ 10 - 11)

Creating social distancing space

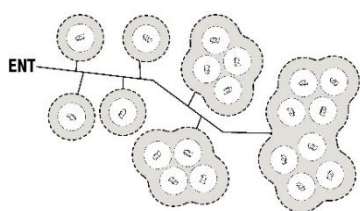
Designing the environment to create privacy conditions.

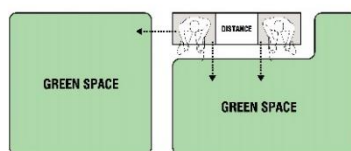
Designing walking paths that are directed in the same direction and increasing the width of walking paths.

รูปที่ 10 แสดงแนวความคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่

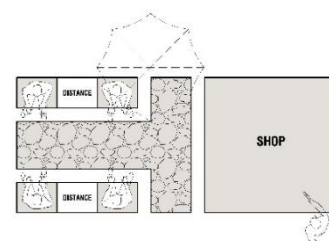
Figure 10 exhibits the concept of designing public spaces to support the new normal life.

Assigning access to individual activity areas before group activities.

Increasing green space and the relationship between people and nature.

Organizing shop space to promote income for the community and recreational areas.

รูปที่ 11 แสดงแนวความคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่

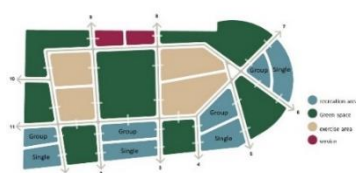
Figure 11 exhibits the concept of designing public spaces to support the new normal life.

7.2 แนวทางการจัดการใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่ กรณีศึกษาพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยา

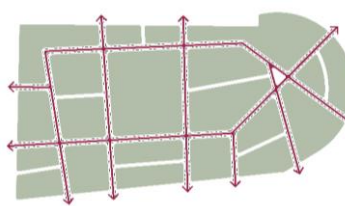
จากการศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้งานพื้นที่และการสร้างแผนผังบันทึกพฤติกรรมผู้ใช้งาน (รูปที่ 8) ทำให้พบรูปแบบระบบทางสัญจรของผู้ใช้งานภายในพื้นที่ และสามารถนำเสนอแนวทางการออกแบบเส้นทางสัญจร ตำแหน่งและระยะของแต่ละพื้นที่ การเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ รวมทั้งการใช้งานพื้นที่ใช้สอยที่มีความหลากหลายและรองรับพฤติกรรมของผู้ใช้งาน ซึ่งสามารถนำเสนอได้ดังนี้

Layout plan

Zoning plan

Function plan

รูปที่ 12 แสดงแนวทางการจัดพื้นที่

Figure 12 Guidelines for Programming design Public Space.

การเข้าถึงพื้นที่โครงการควรมีทางเข้าที่หลากหลายช่องทาง มีป้ายกำกับทางเข้าชัดเจน การกำหนดช่องทางเข้าหลักโครงการทางทิศใต้จำนวน 5 เส้นทาง และทางเข้ารอง ทางทิศตะวันออก 2 เส้นทาง ทิศตะวันตก 2 เส้นทาง โดยกำหนดตำแหน่งและเส้นทางเดินในจุดที่มีความถี่ใช้งานสูงสุด ความต้องการพื้นที่ใช้สอยแบ่งออกเป็น 4 พื้นที่ ได้แก่ 1) พื้นที่สำหรับกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่กิจกรรมย่อย พื้นที่ชื่นชมธรรมชาติภูมิทัศน์แบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม พื้นที่นั่งกลางแจ้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม พื้นที่นั่งในร่มแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม โดยแบ่งสัดส่วนที่นั่งแบบเดี่ยวต่อแบบกลุ่มเป็น 1 : 4 และสัดส่วนที่นั่งแบบกลุ่มขนาดที่นั่ง 2 ที่นั่ง 4 ที่นั่ง และ 6 ที่นั่งเป็นอัตราส่วน 5 : 3 : 2 2) พื้นที่สีเขียว ประกอบด้วยพื้นที่ฟังก์ชันตรีในที่สาธารณะ พื้นที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ 3) พื้นที่สำหรับการออกกำลังกาย ประกอบด้วยพื้นที่ออกกำลังกายด้วยอุปกรณ์ พื้นที่ออกกำลังกายแบบกลุ่ม และพื้นที่ออกกำลังกายประเภทแบ่งทีม 4) พื้นที่บริการ ประกอบด้วยสุขาหญิง-ชายและผู้พิการ จุดบริการนักท่องเที่ยว และร้านค้าบริการ (รูปที่ 12 - 13)

รูปที่ 13 แนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่ กรณีศึกษาพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยา

Figure 13 Guidelines for Design Public Space for New Normal case study Public Space Phayao Lake.

การจัดวางตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยโครงการ พื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจอยู่ในตำแหน่งทิศใต้เพื่อสอดคล้องกับความต้องการในการชมภูมิทัศน์กว๊านพะเยา ลำดับการเข้าถึงโดยเข้าถึงกิจกรรมแบบเดี่ยว และกิจกรรมแบบกลุ่มตามลำดับ มีการเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่างพื้นที่สำหรับกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจกับพื้นที่สีเขียว และเปิดมุมมองสู่ทัศนียภาพกว๊านพะเยา พื้นที่สำหรับการออกกำลังกายอยู่ภายในพื้นที่ เข้าถึงกิจกรรมการออกกำลังกายแบบเดี่ยว และกิจกรรมการออกกำลังกายแบบกลุ่มตามลำดับ มีการเชื่อมโยงพื้นที่การออกกำลังกายกับพื้นที่สีเขียว พื้นที่บริการอยู่ในตำแหน่งทิศเหนือ มีการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่บริการกับพื้นที่สีเขียว การออกแบบพื้นที่สีเขียวที่มีความหลากหลายทางองค์ประกอบ เช่น ไม้ยืนต้น ไม้พุ่มขนาดใหญ่ ไม้พุ่มขนาดเล็ก ไม้คลุมดิน และสนามหญ้า การสร้างความยืดหยุ่นในการใช้งานพื้นที่สีเขียว การบำรุงรักษาพื้นที่ให้มีความน่าใช้งาน ความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่สีเขียวกับพื้นที่กิจกรรมอื่น การออกแบบระบบสัญจร เส้นทางเดินออกกำลังกายภายในพื้นที่ กำหนดเส้นทางเดินแบบสี่ช่องทางเดิน ความกว้างช่องทางละ 2 เมตร สองทิศการเดินมีเกาะกลาง และลูกศรระบุทิศทางการเดิน (รูปที่ 12-13)

8. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

8.1 สรุปผล

ผลการศึกษาเพื่อหาแนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับชีวิตปกติวิถีใหม่ กรณีศึกษาพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยาพบว่า สภาพปัจจุบันมีลักษณะพื้นที่เป็นพื้นที่เปิดและลานโล่งกว้าง ไม่มีระบบสัญจรภายในพื้นที่ มีพื้นที่กิจกรรมกีฬาแบบกลุ่ม และอุปกรณ์ออกกำลังกายตั้งวางเป็นบางจุด พฤติกรรมผู้ใช้งานพื้นที่เป็นลักษณะการใช้พื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกายด้วยอุปกรณ์ ขนาดกลุ่มผู้ใช้งานพื้นที่แบบเป็นคู่มากที่สุด รองลงมา คือ บุคคลเดียว การศึกษาความต้องการผู้ใช้งานมีความต้องการการออกแบบพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และระบบการสัญจรเพื่อการออกกำลังกายด้วยการเดินและวิ่ง แนวความคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะในแนวความคิดชีวิตปกติวิถีใหม่ที่ควรมีการออกแบบพื้นที่ให้มีความยืดหยุ่น มีทางเข้าออกพื้นที่หลายช่องทาง ระบบสัญจรภายในพื้นที่ควรมีลักษณะเดินเส้นทางเดียว ระยะช่องทางเดินมีความกว้างมากขึ้น การเข้าถึงพื้นที่ใช้สอยควรออกแบบให้เข้าถึงพื้นที่กิจกรรมเดี่ยวก่อนพื้นที่สำหรับกิจกรรมกลุ่ม ควรมีการเพิ่มพื้นที่สีเขียว การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ระหว่างบุคคลกับธรรมชาติ การเพิ่มพื้นที่เพื่อการส่งเสริมธุรกิจท้องถิ่น แนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะริมกว๊านพะเยา ประเภทสวนสุขภาพ และลานอเนกประสงค์ ตามแนวความคิดชีวิตปกติวิถีใหม่ ตามลักษณะสถานที่ตั้งและพฤติกรรมผู้ใช้งาน สามารถนำเสนอแนวทางการออกแบบให้มีความเหมาะสมทางด้านทิศได้ รูปแบบกิจกรรมภายในพื้นที่เน้นกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ ชมภูมิทัศน์ และการออกกำลังกายด้วยการเดินและวิ่ง

ลำดับการเข้าถึงพื้นที่ใช้สอย จากการศึกษารูปแบบการจัดพื้นที่สาธารณะภายหลังการระบาดโควิด - 19 การศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้งาน สภาพแวดล้อมของที่ตั้ง และความต้องการพื้นที่ใช้สอยสามารถเรียงลำดับจากทางเข้าหลักได้ ดังนี้ การเข้าถึงลำดับแรกพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจแบบพื้นที่นั่งเดี่ยว การเข้าถึงลำดับสองพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจแบบกลุ่ม การเข้าถึงลำดับสามพื้นที่ออกกำลังกายแบบเดี่ยว การเข้าถึงลำดับสี่พื้นที่ออกกำลังกายแบบกลุ่ม และการเข้าถึงลำดับห้าพื้นที่เพื่อกิจกรรมการกีฬาแบบทีม โดยทุกพื้นที่มีการเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่างพื้นที่สีเขียว

8.2 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยชิ้นนี้เน้นการศึกษาข้อมูลด้านประโยชน์ใช้สอย การจัดวางพื้นที่ และพฤติกรรมมนุษย์ที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตตามแนวความคิดชีวิตปกติวิถีใหม่ จึงยังไม่ได้ทำการศึกษาการออกแบบพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับบริบทสังคม รูปแบบวัฒนธรรมและสังคมรอบข้าง และการนำเสนอการจัดวางพื้นที่ใช้สอยยังไม่ได้ครอบคลุมทางด้านแนวความคิดการออกแบบด้านความงาม หากมีการศึกษาการออกแบบด้านสุนทรียศาสตร์ และองค์ประกอบที่เอื้อต่อการใช้งานพื้นที่ด้านอื่น ๆ จะสามารถทำให้การศึกษามีความครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งทางด้านประโยชน์ใช้สอยและความงาม ส่งเสริมคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมและสังคม

เอกสารอ้างอิง

- Chaijan, S., & Laiprakobsup, N. (2016). *Public concepts of urban public space* [doctoral dissertation]. Kasetsart University. (in Thai)
- Chudasri, T. (2014). *The concept for appropriate public space to the behavior of the generation Y* [Master dissertation]. Silpakorn University. (in Thai)
- Chomchurn, P. (2021). *The spread of covid-19 and the use of public space and urbanization*. The Office of the council of State of Thailand. (in Thai)
- Department of local administration Thailand. (2023). *Standards for recreational facilities*. https://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/stan18/18.htm (in Thai)

- Gubić, I., & Wolff, M. (2022). Use and design of public green spaces in Serbian cities during the covid-19 pandemic. *Habitat International*, 128(102651), 1-9.
<https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2022.102651>
- Guo X., Tu X., Huang G., Fang X., Kong L., Wu J. (2022). Urban greenspace helps ameliorate people's negative sentiments during the COVID-19 pandemic: The case of Beijing, *Building and Environment*, 223(109449), 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2022.109449>
- Honey-Rosés, J., Anguelovski, I., Chireh, V. K., Daher, C., Konijnendijk van den Bosch, C., Litt, J. S., ... Nieuwenhuijsen, M. J. (2021). The impact of COVID-19 on public space: an early review of the emerging questions – design, perceptions and inequities. *Cities & Health*, 5(sup1), S263–S279.
<https://doi.org/10.1080/23748834.2020.1780074>
- Horayangkura, V. (2015). *Architectural programming for the creation of built environment*. Bangkok.
- Horayangkura, V. (2013). *Environmental psychology: a basis for creation and management of livable environment*. Bangkok.
- Khateeb, S. E., & Shawket, I. M. (2022). A new perception; Generating well-being urban public spaces after the era of pandemics, *Developments in the Built Environment*, 9(2022), 1-9.
<https://doi.org/10.1016/j.dibe.2021.100065>
- Meng, L., & Wen, K. H. (2023) An overview and trend analysis of research on the relationship between urban streets and residents' health in China pre- and post COVID-19 pandemic. *Front. Public Health* 11(1126656). <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1126656>
- Sepe M. (2021). Covid-19 pandemic and public spaces: Improving quality and flexibility for healthier places. *Urban Des Int*, 26(2), 159–73. <https://doi.org/10.1057/s41289-021-00153-x>
- Somsuk, P. (1994). *Locational analysis of an open space for recreation in the Chiang Mai municipal area* [Master dissertation]. Chiang Mai University. (in Thai)
- Sukkan, M., & Kimnuan, P. (2021). The activities and physical factors of public space in Nakhon Si Thammarat Old Town. *Journal of the Faculty of Architecture King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang*, 32(1), 28-42. (in Thai)
- Toommala, P., Naivinit, W., Warinsitdhikul, P., & Warinsitdhikul, C. (2021). *The process of collecting Information on the needs and behavior of Warin Chamrap Municipality Park users with Information technology to be used to determine the design guidelines*. academic conference Ubon Ratchathani University, Thailand. (in Thai)
- Ruki, U. A., & Wulandari, A. A. A. (2021). Post covid-19 public space adaption: a case study of building entrances in Jakarta. *IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science*, 794(012243), 1-9.
<https://doi.org/10.1088/1755-1315/794/1/012243>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. Harper & Row.